PASTORAČNÍ REFLEXE A DUCHOVNÍ ROZLIŠOVÁNÍ

Text v této verzi zpracovaný Petrem Hruškou v září 2021 vychází z dizertace Petra Hrušky, *Pastorační rady farností v české církevní provincii jako realizace synodality v pastorační praxi*, KTF UK Praha 2009, Přílohy P 20 až P 23; celá dizertace je online k dispozici na dizertace.agas.cz.

Cílem tohoto textu je představit některé přístupy k pastorační teologické reflexi a komunitnímu duchovnímu rozlišování použitelné či používané v pastorační praxi při společném pastoračním rozlišování. Přístupy jsou prezentovány pouze velmi schematicky a před jejich praktickým používáním je vhodné se s nimi seznámit podrobněji z dalších pramenů.[1] Na druhou stranu pro ty, kteří mají obecnější hlubší vhled do těchto témat, může tento přehled poskytnou oporu pro jejich aplikaci v pastorační praxi.

1. VIDĚT – SOUDIT – JEDNAT

Jedním z přístupů vyrostlých v pastorační praxi, které podstatně ovlivnily obnovu akademické praktické teologie v polovině 20. století, je pastorační metoda belgického kněze a pozdějšího kardinála Josepha Cardijna (1882 – 1967), zakladatele hnutí Křesťanské dělnické mládeže (kolem r. 1925; fr. JOC – „Jeunesse ouvriére chretiénne").[2] Po určitých iniciativách, které tímto směrem vyvinuli P. M. Habáň a částečně i P. S. Braito, u nás tyto přístupy šířil především chorvatský kněz, jezuita prof. Tomislav Poglajen (Kolakovič),[3] který žil od r. 1943 na Slovensku a v letech 1945-6 položil i v Praze základy k hnutí vycházejícího z principů Josepha Cardijna, s nímž před tím v Belgii spolupracoval. Z kněží se na celém díle podíleli především J. Zvěřina, A. Mandl, A. Heidler, O. Mádr, J. Bárta a další. Joseph Cardjin v rámci práce s dělnickou mládeží vyvinul jedinečnou metodu pastoračně-teologické reflexe, která se běžně nazývá "*vidět, soudit, jednat"*. Základními charakteristikami této metody jsou:

- je hluboce zakořeněna v komunitní praxi malých skupin;
- jejím základem jsou subjektivní životní zkušenosti těch, kdo jí používají;
- jejím východiskem je přesné vnímání a pozornost k nejprostším každodenním jednáním;
- její postup je induktivní, vycházející od konkrétního života a pokračující k tvorbě teorie;
- základním prostředím pro její praxi je společné zkoumání v malé angažované skupině.[4]

Charakteristiky jednotlivých kroků:[5]

1. ***Vidět*** (vnímat, naslouchat, pozorovat, vstoupit, nechat se zasáhnout): Prvním krokem či momentem je přesné, hluboké, od předsudků osvobozené vnímání konkrétní životní situace, při kterém dáváme do závorky jak vlastní, tak přejaté teoretické úsudky. Nejde zde však o rádoby objektivní sociální analýzu. Již při tomto pozorném vnímání zde člověk vstupuje do postoje úcty ke zkoumanému životu ve vší jeho jedinečnosti a zranitelnosti. Již tento první krok je krokem osobní víry, která zkoumanou situaci zevnitř proměňuje tím, že tato citlivá pozornost je odrazem milující Boží pozornosti. Víra je zde tedy podstatnou dimenzí tohoto počátečního vnímání a nepřistupuje teprve až ve druhém „kroku" jako určitá normativní instance. Také třetí „krok", jednání, je již imanentně obsažen v tomto počátku.

2. ***Soudit*** (přemýšlet, zkoumat, reflektovat, porozumět, srovnávat, vykládat): Tento druhý krok či moment směřuje ke hlubšímu porozumění vnímané zkušenosti skrze reflexi ve světle obecných teoretických a teologických poznatků o životě, srovnávání s podobnými zkušenostmi, porovnávání s životními příběhy druhých lidí či zasazení do širšího organizačního nebo kulturního kontextu.

[1] Srov. např. Petr Hruška, *Úvod do metodologie praktické teologie*, skriptum KTF UK, 2007; k dispozici na www.agas.cz. Zde jsou tyto přístupy zkoumány ve světle některých historických i systematických teologických pramenů,
[2] Srov. např. http://www.joceurope.org; http://www.cardijncentre.net.
[3] Viz např. Václav Vaško, „Profesor Kolakovič – mýty a skutočnost," in *Impulz Revue*, 3 / 2006, k dispozici na http://www.impulzrevue.sk/article.php?135.
[4] Srov. KLEIN, *Erkenntnis und Methode in der Praktischen Theologie*, Stuttgart: Kohlhammer, 2005, 60 – 69.
[5] Srov. KLEIN, *Erkenntnis und Methode*, 71 – 76.

Podstatným nástrojem tohoto kroku je společný rozhovor, při kterém je rozšiřována perspektiva jeho účastníků o pohledy druhých, prohlubuje se schopnost kritiky běžně přijímaných teorií a odvaha k osobnímu obětavému nasazení se ve prospěch potřebných. Postoj víry, který je v procesu klíčový už od počátku, se zde rozšiřuje ve své perspektivě.

3. ***Jednat*** (navrhovat, konat, proměňovat, plánovat konkrétní akce): Posledním krokem či momentem je postoj zacílení k jednání, která má ovlivnit a pomoci proměnit životní situaci, všednodenní život, životní podmínky, osobnost a zralost víry účastníků i společenské vztahy a struktury. Základ této proměny je obsažen již v obou předchozích krocích či momentech, avšak zde se stává tento cíl explicitním. Celý proces vede k novým poznatkům zacíleným na nové jednání a proměněnou praxi jak lidí, kteří jsou předmětem našeho zkoumání, tak těch, kteří se účastní procesu tohoto zkoumání.

Základní struktura metody „vidět-soudit-jednat" byla později uznána jako vhodný přístup pro praxi sociální nauky církve v encyklice Jana XXIII. *Mater et magistra* z r. 1961: *„Existují tři fáze, které by měly být běžně sledovány při převádění principů sociální nauky do praxe. Za prvé, prozkoumání konkrétní situace; za druhé, formování úsudku o této situaci ve světle zmíněných principů; za třetí, rozhodnutí, co v daných okolnostech může a má být vykonáno, aby byly tyto principy realizovány. To jsou tři fáze, které jsou obvykle pojmenovány třemi termíny:* ***vidět***, ***soudit***, ***jednat***. *Pro mladé lidi je velmi důležité, aby si tuto metodu osvojili a aby ji praktikovali. Poznání získané tímto způsobem nezůstane na pouhé abstraktní rovině, ale je chápáno jako něco, co musí být realizováno v akci"* (čl. 236 – 236).[6]

Na 2. vatikánském koncilu pak ovlivnila základní dynamiku *Gaudium et spes* (srov. především GS 4),[7] ale např. i očekávání, která tento koncil vložil do role diecézních pastoračních rad: *„Úkolem této (diecézní pastorační) rady bude* ***zkoumat*** *vše, co souvisí s pastoračním působením,* ***radit se*** *o tom a vyvozovat* ***praktické závěry****"* (ChD 27).

2. VALČÍK PASTORAČNÍHO ROZLIŠOVÁNÍ

V návaznosti na metodu „vidět-soudit-jednat" je např. v chebské farnosti používán tzv. „*valčík pastoračního rozlišování*".[8] Jako každý valčík, i tento má své tři základní kroky (se dvěma doplňky):

1. ZMAPOVAT danou situaci;
2. POSOUDIT ji ve světle evangelia;
3. JEDNAT či navrhnout praktické kroky;

---

4. VYHODNOTIT dosavadní proces;
5. SLAVIT Boží přítomnost uprostřed;

A takto stále dokola, v neustále se prohlubující spirále straně (srov. Obrázek 1 na další stránce). Pokud byste dali přednost pomalejšímu procesu, změňte valčík na tango. Dvě první fáze si pak pěkně ladně užijte, ve fázi třetí s sebou pak hezky akčně škubněte… :-)

A k tanci samozřejmě patří i osobní rozhovor vedoucí do větší hloubky vztahu a nějaká ta večeře při svíčkách. Proto i pastorační trojkrok má být ponořen do atmosféry neustálého dialogu a příležitostného slavení dokončení určitých fází cesty a slavení velikonočního tajemství.

Zeptat se, jestli situaci skutečně dobře vnímáme, a ptát se, co k ní říká evangelium, to je to nejpraktičtější, co vůbec můžeme udělat.

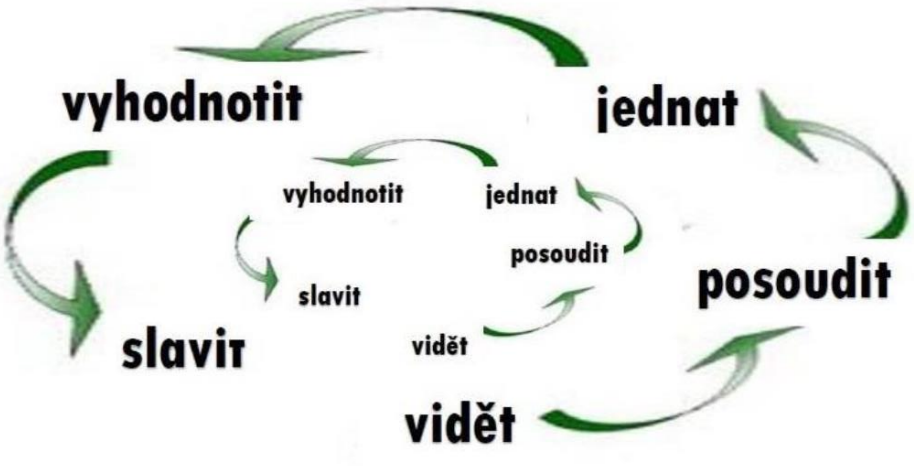
Šířku a hloubku těchto kroků je třeba samozřejmě přizpůsobit. Avšak zcela tyto první dva kroky přeskočit a vrhnout se rovnou k „praxi", to znamená taneční sebevraždu. Z ladného valčíku (citlivě vnímajícího vnitřní tíhnutí i situaci na parketu) se stává vojenský pochod (směřující hlava nehlava za svým předem daným cílem).

---

[6] Jan XXIII., *Mater et magistra: Encyclical of Pope John XXIII on Christianity and Social Progress*, May 15, 1961; k dispozici např. na http://www.vatican.va/holy_father/john_xxiii/encyclicals/documents/hf_j-xxiii_enc_15051961_mater_en.html.

[7] Viz také text uvedený jako motto této práce: „Aby církev splnila tento úkol, musí neustále *zkoumat* znamení doby a *vykládat* je ve světle evangelia, aby mohla způsobem každé generaci přiměřeným *odpovídat* na věčné otázky, které si lidé kladou" (GS 4). Zde je načrtnuta cesta celé církve k naplnění poslání církve „pokračovat v Kristově díle" (GS 3) tak, že jsou zdůrazněny podobné momenty, jako v metodě „vidět-soudit-jednat": „zkoumat" znamení doby – „vykládat" je ve světle evangelia – „odpovídat" na otázky dnešních lidí.

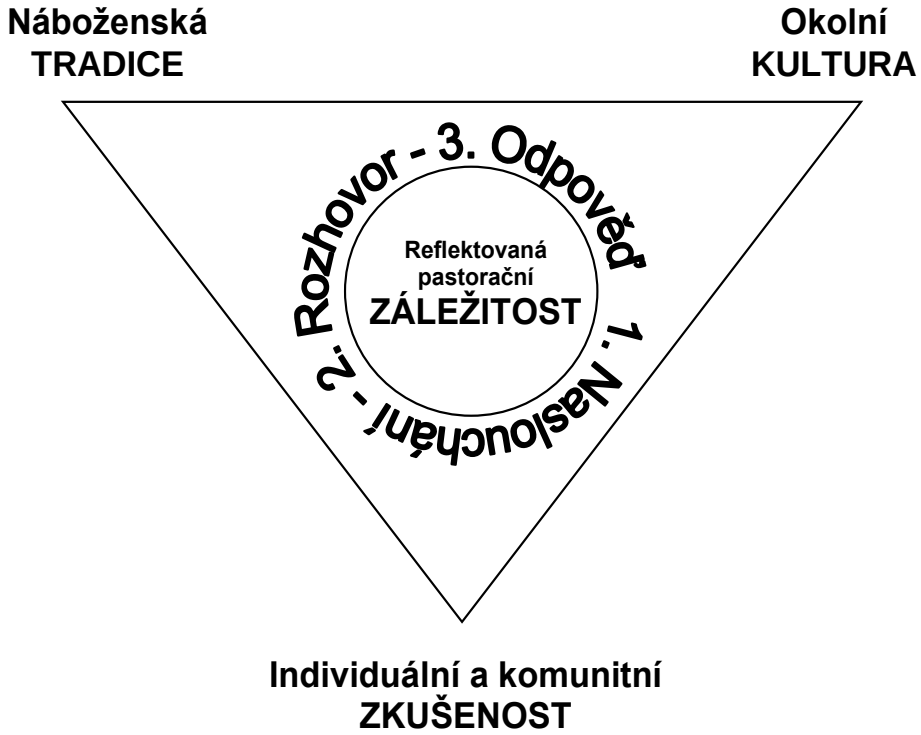
[8] Terminologie byla převzata ze seriálu Petr Hruška, „Přemítání o farnosti," *Zpravodaj plzeňské diecéze* 2006 / 2007.

Obrázek 1: „Valčík pastoračního rozlišování“ v pastorační radě chebské farnosti

3. METHOD IN MINISTRY PODLE MANŽELŮ WHITEHEADOVÝCH

Další z modelů, který navrhli manželé Whiteheadovi,[9] je založený na zdůraznění tří „zdrojů naslouchání“ či tří různých „hlasů ve společné konverzaci“ (tradice, kultura a zkušenost), které stojí v centru „naslouchací fáze“ celého reflektivního procesu v oblasti pastorační služby. Tyto hlasy jsou pak, v „reflexivní fázi“ procesu, uvedeny do vzájemného „tvůrčího rozhovoru“, aby bylo nakonec možné hledat konkrétní a realistické „pastorační odpovědi“ v „plánovací fázi“ procesu pastorační reflexe (srov. Obrázek 2).

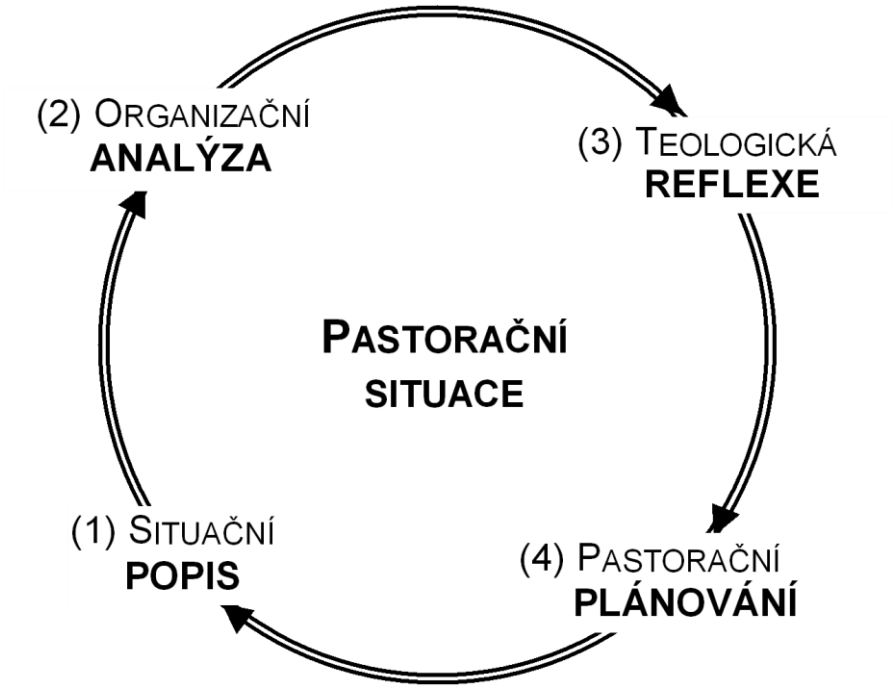

Obrázek 2: Schéma pastorační teologické reflexe podle Whiteheadových

[9] V anglické literatuře se pro tento praktický přístup k teologické reflexi pastoračních záležitostí používá termín „theological reflection in ministry”. Uvedený diagram vychází z přístupu, který rozvinuli manželé Whiteheadovi ve své knize WHITEHEAD James D., WHITEHEAD Evelyn Eaton: Method in Ministry. Theological Reflection and Christian Ministry, Revised Edition, Franklin, WI: Sheed & Ward, 1995.

4. SOCIAL ANALYSIS PODLE JOE HOLLANDA A PETERA HENRIOTA

Mnohé přístupy doplňují klasické tři kroky pastorační teologické reflexe ještě krokem čtvrtým, který doplňuje popis konkrétní situace její hlubší organizační či sociální analýzou. Zde je jeden z příkladů, který takto navrhli Joe Holland a Peter Henriot (srov. Obrázek 3):[10]

Obrázek 3: Schéma procesu sociální analýzy podle Hollanda a Henriota

5. „KOMPAS“ PASTORAČNÍ REFLEXE

Níže uvedený kruhový diagram pak představuje určitou myšlenkovou pomůcku pro vedoucí různých služeb ve farnosti či organizátory akcí. Model, také používaný v pastorační radě chebské farnosti,[11] je nesen myšlenkou, že v základu dobrého vedení pastorační či charitativní služby nebo organizace jakékoli akce je vědomí napojení na společné poslání a vizi farnosti jako celku, se kterým pak koresponduje formulace „poslání“ (úkolu) a „vize“ (cíle) té které služby či akce. Model byl inspirován konceptem Williama Easuma zvaným „Strategic Mapping“.[12]

Kolem tohoto jádra se pak točí praktické kroky na cestě k cíli. V symbolice putování je to nalezení samotné cesty či směru (manažersky řečeno „priority“, tj. na co se budeme zaměřovat především), učinění konkrétních kroků na této cestě (potřebné „nástroje“, tj. jaké konkrétní projekty, akce, úkony apod. jsou potřeba) a obstarání zásob nutných ke zdárné realizaci této cesty (nutné „zdroje“, tj. potřebné finanční, materiální a personální zabezpečení).

Obvodová kružnice pak může pomoci k ještě podrobnějšímu uvažování, které plyne z pojmenování si celkového poslání a vize (srov. dále Obrázek 4).

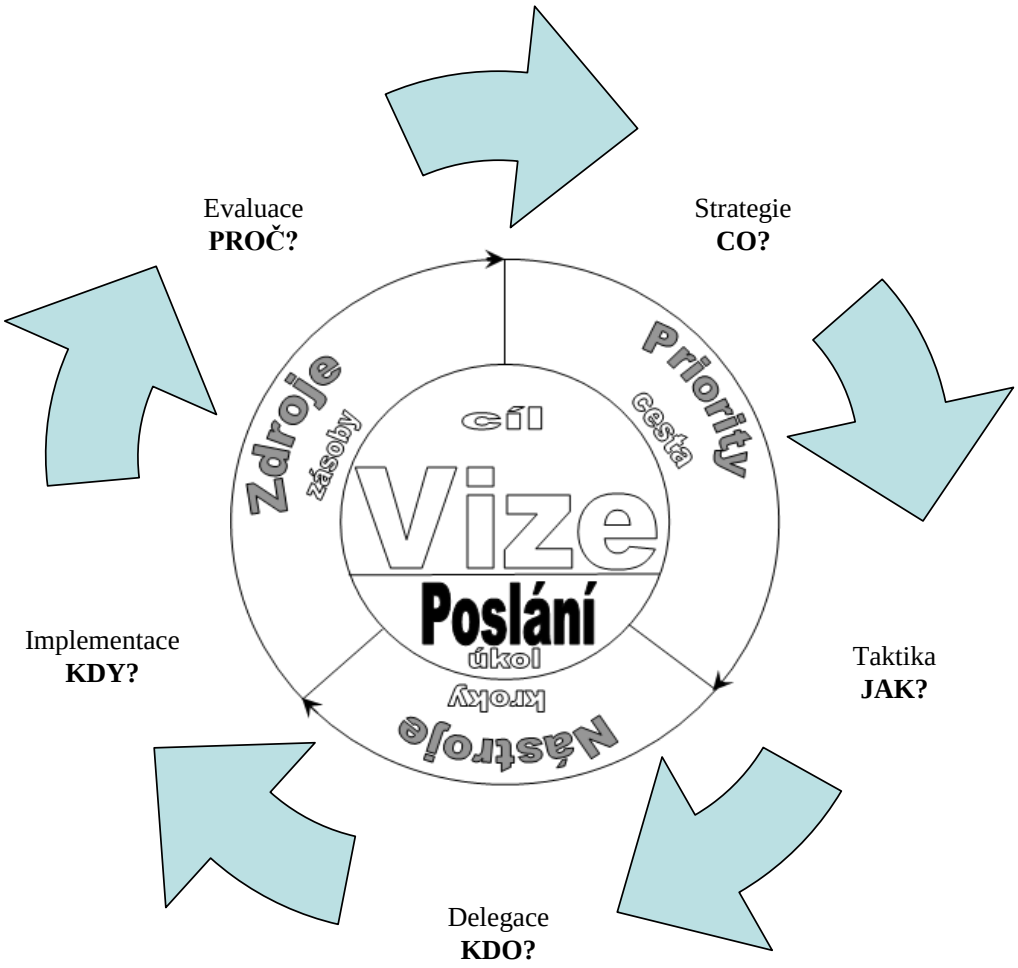
CO máme dělat především (strategie), JAK to můžeme uskutečnit (taktika), KDO uskuteční jednotlivé kroky (delegování úkolů), KDY budou jednotlivé kroky realizovány (implementace) a PROČ se to či ono podařilo či nepodařilo (evaluace). Z toho pak opět plyne otázka v dalším kole spirály, na CO je třeba se zaměřit příště či v dalším období atd.

---

[10] Srov. HOLLAND Joe, HENRIOT Peter: Social Analysis. Linking Faith and Justice, Revised and Enlarged Edition, Washington: Orbis Books, 1983.

[11] Tento model, inspirovaný různými spirituálními, pastoračními i manažerskými přístupy, byl vyvinut v letech 2006 – 2007 rámci pastoračních reflexí v Řk farnosti Cheb autorem této dizertace.

[12] William Easum model zvaný „Rolling Model of Strategic Mapping“ komentuje takto: „Místo lineárního přístupu tento ‚točící se model‘ funguje právě tak, jak to zaznívá již v jeho názvu: točí se kolem dokola a ti, kteří právě strategicky mapují používají právě tu sekci, kterou právě potřebují, v závislosti na tom, jak cesta postupuje k vyhlédnutému cíli posílení a utvrzení poslání, vize a hodnot v životě společenství a společnosti.“ EASUM William M.: Strategic Mapping, Port Aransas, TX: Easum, Bandy & Associates, 2003, 8; srov. str. 8–11.

Obrázek 4: Schéma procesu „strategického mapování“ používaného v chebské farnosti

Takto inspirování si pak můžeme na základě pečlivého naslouchání mnohotvárnosti hlasů v našem pastoračním prostoru uprostřed tvůrčího rozhovoru a modlitby klást např. následující klíčové otázky:

- *Situace* (Kde jsme nyní? Z jakých zdrojů života čerpáme?)
- *Poslání* (Kým jsme jako církev? Jakou službu životu od nás očekává Bůh?)
- *Vize* (Kam chceme dojít? Jak bude vypadat naše farnost / diecéze / organizace za 10 let, když bude naplno žít své poslání uprostřed dnešního světa?)
- *Priority* (Na co se chceme zaměřit? Jaké zdroje života rozvineme v nejbližší době?)
- *Nástroje* (Jak toho dosáhnout? Jak se těmto zdrojům života otevřeme?)
- *Zdroje* (Jaké dary a prostředky k tomu již máme? Co je třeba se naučit, získat či si vyprosit?)

Teprve na základě citlivého, ale důsledného kladení těchto klíčových otázek pak může probíhat vlastní služba doprovázení pastorační proměny či služba „pastoračního rozlišování“.

6. APPRECIATIVE INQUIRY

Další z těchto modelů vychází z přístupu zvaného Appreciative Inquiry (zkr. AI, dosl. „oceňující zkoumání“),[13] vyvinutého původně D. L. Cooperriderem[14] pro komerční účely, ale velmi zdařile

[13] Tento přístup, inspirovaný metodologií pocházející z oblasti organizační změny, je dnes používán v mnoha pastoračních projektech, komunitách i diecézích. Jeho anglický název je do češtiny jednoduše nepřeložitelný (v němčině „Wertschätzende Unternehmensentwicklung“) a ve zkratce znamená způsob zkoumání (*inquiry*) organizace a doprovázení organizační změny, který vyhledává, uznává a oceňuje (*appreciative*) pozitivní a životodárné procesy v minulosti i přítomnosti organizace a hledá cesty, jak na ně navázat, vytvořit jim prostor k životu a podle nich přizpůsobit i formální strukturu organizace.

[14] Následující graf čtyřech základních kroků Appreciative Inquiry je mírně přizpůsobená verze grafu z COOPERRIDER David L., WHITNEY Diana, STAVROS Jacqueline M. (ed.): Appreciative Inquiry Handbook: The First in a Series of AI Workbooks for Leaders of Change, Bedford Heights, OH: Lakeshore Publishers, 2003, 30.

integrovaného i do pastorační praxe.[15] Tento přístup zdůrazňuje nutnost odkrývat především „zdroje života“ a „pozitivní sny“, navazovat na ně a hledat odvážné cesty k jejich rozvinutí (srov. Obrázek 5).

Za velmi inspirativní pro pastorační praxi lze považovat v grafu znázorněný čtyřfázový proces používaný v Appreciative Inquiry (*odkrývání* pozitivního v minulosti i přítomnosti - *snění* o ideální budoucnosti - *navrhování* odpovídajících struktur - *přetváření* do nové podoby), stejně jako důraz na důležitost jazyka a přístupu oceňujícího pozitivní rozměry a důvěřujícího jejich síle pro překonání negativních či důraz na vhodnost intenzivní počáteční iniciace procesů změny pomocí organizace co nejvíc zainteresovaných lidí zahrnujícího shromáždění (*Summit Appreciative Inquiry*) doplněného osobními rozhovory a prací v malých skupinách. Všechny tyto postupy se zdají být velmi vhodné především tam, kde panuje nedůvěra, velký strach ze změny a každá negativní kritika či „diagnostická“ analýza situace se považuje za osobní útok či ohrožení tradice.

Za velmi důležitý pro praktickou pastorační reflexi lze také považovat důraz Appreciative Inquiry na vyváženost *kontinuity* (stability, návaznosti, tradice, respektu k trvalým hodnotám) a *novosti* (otevřenosti novému, experimentování, vnímavosti pro nové potřeby) v citlivém procesu *transformace* (vyvážené zvládání procesu změny). V naší praxi často vnímáme konflikt mezi přílišným či jednostranným důrazem na kontinuitu a přílišným či jednostranným důrazem na novost.

Obrázek 5: Schéma procesu „Appreciative Inquiry“ – oceňujícího zkoumání[16]

7. „TROJIČNÍ KOMPAS“ CHRISTIANA SCHWARZE

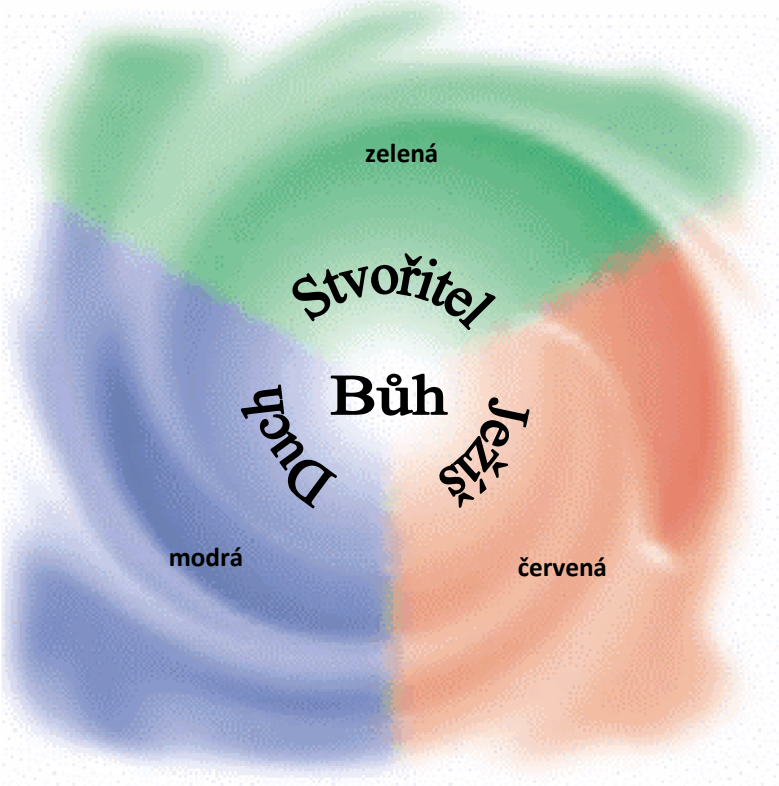
Užitečným nástrojem pro mapování konkrétní situace i pro její následnou reflexi ve světle trinitární perspektivy chápání církve může být model nazvaný jeho autorem Christianem Schwarzem „trojiční

[15] Pro aplikaci AI na diecézní poměry, srov. např. jeho uplatnění v diecézi Cleveland, OH, která již po několik let používá AI jako hlavní rámec a celkový přístup k diecéznímu pastoračnímu plánování (srov. Vibrant Parish Life, http://www.dioceseofcleveland.org/vibrantparishlife/vpl_initiative.html); srov. také BRANSON Mark L.: Memories, Hopes, and Conversations. Appreciative Inquiry and Congregational Change, Herndon, Virginia: The Alban Institute, 2004, nebo PADDOCK Susan S.: Appreciative Inquiry in the Catholic Church, Plano, TX: Thin Book Publishing, 2003.

[16] Graf vytvořen podle COOPERRIDER David: Appreciative Inquiry Handbook, 5, a doplněn podle souvisejících dalších výkladů tamtéž, 6–7.

kompas“.[17] Tato pomůcka používá symboliku tří barev, které vyjadřují tři různé *způsoby zjevení* v dějinách spásy a jim odpovídající *obrazy církve*, tři základní *tendence lidského života*, tři teologické *proudy v církvi* a tři související *nebezpečí*:

- *Stvořitelská zelená (barva přírody):* zjevení skrze *stvoření* (Stvořitel, Bůh „nad námi“, stvoření, spravedlnost, církev jako „Boží lid“ či „společnost“), které je společné všem náboženstvím i všem rozumně myslícím lidem (důraz na racionalitu, vědu, dialog se společností, toleranci, politiku, kulturu, moudrost, reformu, sociální spravedlnost či charitu); *reflexivní* tendence zdůrazňující *informaci* (důraz na rozum či hlavu); v církvi tomu odpovídají různé liberální či reformní směry; v izolaci tyto důrazy sklouzávají k nekritickému přejímání všech možných duchovních proudů (synkretismus).
- *Kristovská červená (barva oběti):* zjevení skrze *kříž* (Ježíš, Bůh „mezi námi“, vykoupení, pravda, církev jako „tělo Kristovo“ či „organizace“), ve kterém nám Bůh jednoznačně ukázal, kým pro nás je a jaká je cesta spásy (důraz na Boží slovo, tradici, etické zásady, vydanost, věrnost, evangelizaci, pastýřskou službu, učednictví, řád či svátosti); *proaktivní* tendence zdůrazňující *aplikaci* (důraz na vůli či ruce); v církvi tomu odpovídají různé konzervativní či tradičně evangelikální směry; v izolaci tyto důrazy sklouzávají k absolutizaci řádu, litery a tradice (fundamentalismus).
- *Duchovní modrá (barva oblohy):* zjevení skrze *zkušenost* (Duch, Bůh „v nás“, posvěcení, milost, církev jako „chrám Ducha“ či „organizmus“) je zaměřeno na to, aby dar, který nám Bůh v Kristu objektivně přinesl, jsme si také byli schopni subjektivně přivlastnit (důraz na zkušenosti, charismata, obnovu, společenství, zmocnění, modlitbu, chvály či víru); *afektivní* tendence zdůrazňující *transformaci* (důraz na city či srdce); v církvi tomu odpovídají různá obnovná hnutí či charismatické a letniční skupiny; v izolaci tyto důrazy sklouzávají k absolutizaci subjektivního prožitku (spiritualismus).

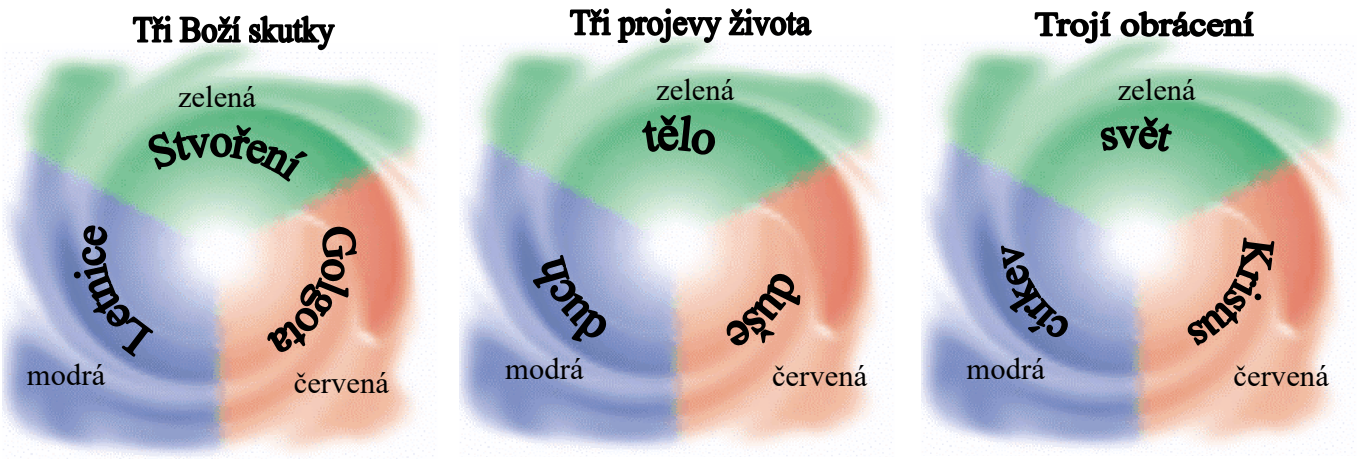
Bible nás učí, že se Bůh zjevil trojím způsobem: jako Stvořitel (zelený segment), v Ježíši (červený segment) a v Duchu svatém (modrý segment). Každý z těchto tří způsobů zjevení odpovídá určitému specifickému způsobu, jak můžeme Boha zakoušet. Jakmile jednu z těchto tří „barev“ zabsolutizujeme a postavíme do protikladu k oněm druhým dvěma, začnou problémy.

Obrázek 6: „Trojiční kompas“ podle Christiana Schwarze

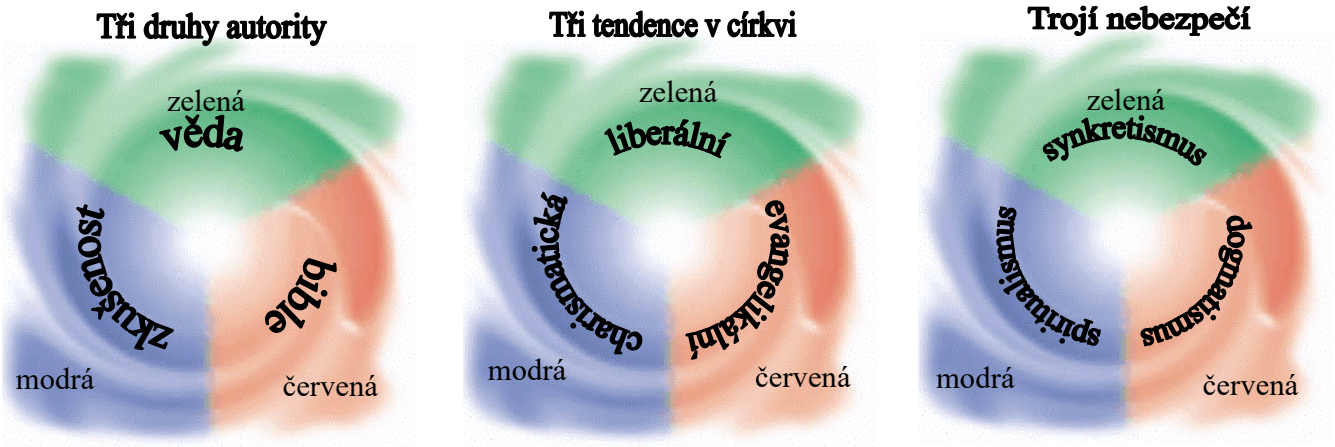
[17] Srov. SCHWARZ Christian A.: Farbe bekennen mit Natürlicher Gemeinde-entwicklung. Wie kann ich mein Christsein kraftvoll leben und entfalten?, Emmelsbüll: C & P Verlag, 2005; srov. také SCHWARZ Christian A.: Die dreifache Kunst Gott zu erleben. Die befreiende Kraft eines trinitarischen Glaubens, Emmelsbüll: C & P Verlag, 1999; SCHWARZ Christian A.: Die 3 Farben deiner Gaben. Wie jeder Christ seine geistliche Gaben entecken und entfalten kann, Emmelsbüll: C & P Verlag, 2001; SCHWARZ Christian A.: The 3 Colors of Ministry. A trinitarian approach to identifying and developing your spiritual gifts, St. Chales, IL: ChurchSmartResources, 2001; SCHWARZ Christian A.: Natürliche Gemeinde-entwicklung in der katholischen Kirche, Ravensburg: D & D Medien, 2003; dále srov. http://www.ncdnet.org.

Podobně jako v Boží Trojici neexistuje nic, co by jedna osoba dělala bez druhých dvou, každý extrémní důraz pouze na jednu či dvě je z dlouhodobého hlediska destruktivní. Jednotliví lidé či různé skupiny, komunity a hnutí v církvi vždy budou samozřejmě v té či oné oblasti mít tendenci zdůrazňovat tu či onu barevnou kombinaci. Avšak církev jako celek je povolána k vyvážené trojiční pestrobarevnosti a jen tak je schopná růstu. Pokud je tedy v běžné farnosti vše zabarveno převážně do modra, červena či zelena, „trojiční kompas“ nám může včas ukázat cestu tím směrem, kde je některá z barev podezřele vybledlá. Aby se i vaše farnost stávala plněji „ikonou Trojice“, měla by s vaší pomocí hledat způsoby, jak právě tuto barvu ve svém praktickém životě, slavení a službě odkrýt či oživit.

Níže uvedené prezentace (Obrázek 7 a Obrázek 8) nám mohou pomoci reflektovat určité jednostranné důrazy v naší životní či pastorační praxi, v teologii či v církvi obecně. Poslední z těchto diagramů pak ukazuje specificky tři dimenze naší služby. Podle toho, kde náš osobní či komunitní „kompas“ ukazuje nejslabší stranu, můžeme napřít další pastorační či formační aktivity.

Obrázek 7: Specifické podoby „trojičního kompasu“ – Boží skutky, projevy života, obrácení

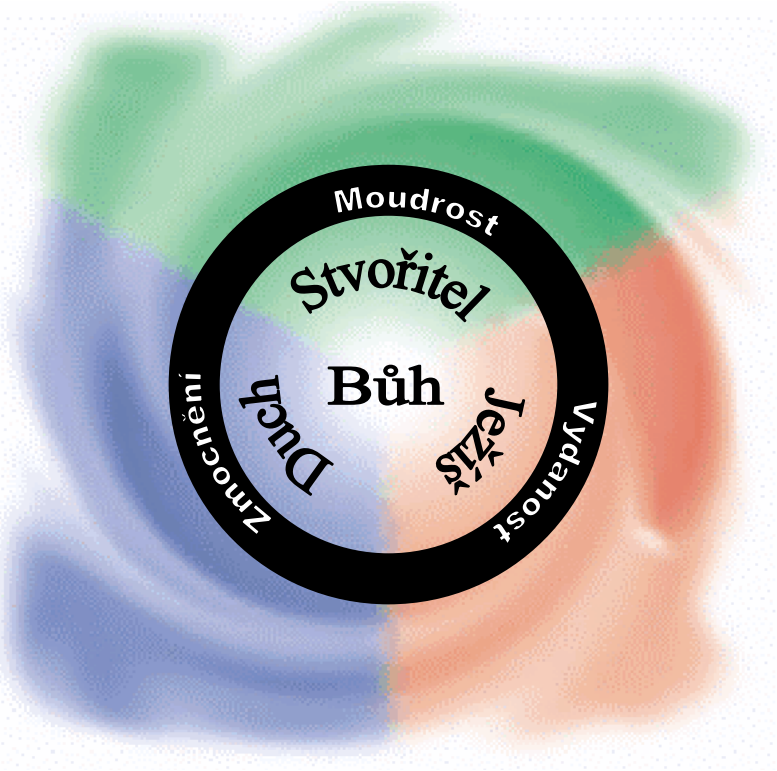

Obrázek 8: Specifické podoby „trojičního kompasu“ – druhy autority, tendence v církvi, nebezpečí

Na další stránce prezentovaný diagram (Obrázek 9) pak představuje tři dimenze služby (zmocnění, vydanost a moudrost) a jejich vztah ke třem barvám modré, červené a zelené.

Na vašem vlastním východisku záleží odpověď na otázku, co právě vy nejnutněji potřebujete, abyste ve své oblasti zodpovědnosti mohli být efektivnější. Pro některé křesťany bude největší potřebou otevřít se Božímu zmocnění, pro jiné vydat se více Kristu a nasadit se pro službu lidem a opět pro jiné růst v moudrosti.

Tento diagram představuje tři dimenze služby (zmocnění, vydanost a moudrost) a jejich vztah ke třem barvám modré, červené a zelené. Na vašem vlastním východisku záleží odpověď na otázku, co právě vy nejnutněji potřebujete, abyste ve své oblasti zodpovědnosti mohli být efektivnější. Pro některé křesťany bude největší potřebou otevřít se Božímu zmocnění, pro jiné vydat se více Kristu a nasadit se pro službu lidem a opět pro jiné růst v moudrosti.

Obrázek 9: „Trojiční kompas“ – tři dimenze služby: moudrost, vydanost, zmocnění

Z tohoto přístupu pak vychází celá série pastoračně-strategických pomůcek postupně zveřejňovaných v různých jazycích na stránkách *NCD International*, či *NCD 3 Color World*.[18] V chebské farnosti jsme si pro vlastní pastorační účely do češtiny převedli *Tři barvy Tvých darů* (překlad knihy), *Tři barvy lásky* (překlad knihy a doprovodných materiálů), *Tři barvy Tvé spirituality* (výtah z knihy), *Tři barvy komunity* (překlad částí knihy), *Tři barvy vedení* (některé pomůcky z knihy).

Příklad praktické aplikace tohoto tříbarevného kompasu můžete nalézt např. na stránkách chebské farnosti, kde v sekci věnované poslání (farnostcheb.cz/poslani) si můžete stáhnout aktuální „Pastorační záměry farnosti“, které jsou zpracovány za pomocí tohoto kompasu.[19]

8. „WORSHIPFULL WORK“ CHARLESE M. OLSENA

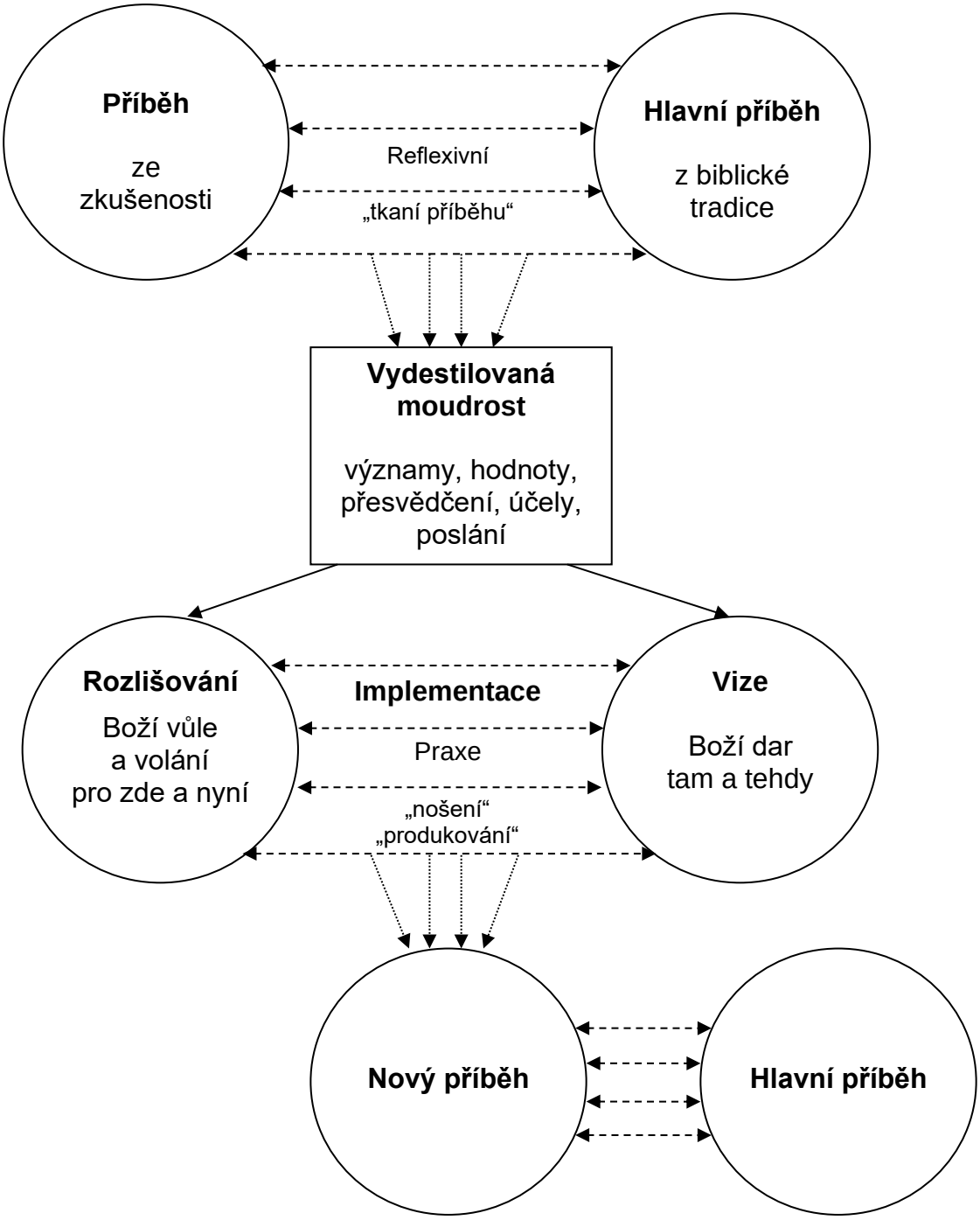
Model vyvinutý Charlesem M. Olsenem v rámci projektu Worshipfull Work[20] spojuje koncepty biblicko-teologické reflexe s duchovním rozlišováním (srov. Obrázek 10 na následující straně).

Ze vzájemné interakce konkrétního výchozího „příběhu” z pastorační praxe a tomuto příběhu tematicky blízkého „biblického příběhu” je vydestilována („utkána“) „moudrost” (smysl, hodnoty, přesvědčení, účel, poslání), která je pak dále prohlubována skrze „rozlišování” (Boží volání pro „nyní” a „zde”) v interakci s rozvíjením „vize” (Boží dar pro „tam” a „potom”), což „spřádá“ konkrétní „praxi” s důsledky („nošení“ či „produkování“ nově utkaného oděvu) pro utváření „nového příběhu”.

[18] Srov. www.ncd-international.org/public/ncd-tools.html a www.3colorworld.org. Celkové uvedení do tohoto přístupu je shrnuté v knize Christian A. Schwarz, *Color Your World with Natural Church Development*, které vyšlo i ve slovenštině pod názvem Christian A. Schwarz, *Vyfarbi si svoj svet s prirodzeným rastom v církvi*, Evenjelická aliancia ve Slovenskej republike, 2010. Z jednotlivých témat jsou doposud (2021) pokryta tato (knihy spolu s doprovodnými pomůckami): The 3 Colors of Your Gifts, The 3 Colors of Love, The 3 Colors of Your Spirituality, The 3 Colors of Community, The 3 Colors of Leadership. Slovensky z nich vyšla první z nich, Christian A. Schwarz, *Tri farby služby: Trinitárny přistup k objaveniu a rozvíjeniu vašich duchovných daroy*, Evenjelická aliancia ve Slovenskej republike, 2010.

[19] *Pastorační záměry Řk farnosti Cheb 2021 – 2023* (.pdf) jsou také k dispozici ke stažení na www.agas.cz.

[20] OLSEN Charles M.: Transforming Church Boards into Communities of Spiritual Leaders, Silver Spring, MD: The Alban Institute, 1995, str. vi.

Obrázek 10: Schéma procesu biblicko-teologické reflexe podle Charlese Olsena

9. DUCHOVNÍ ROZLIŠOVÁNÍ PODLE SV. IGNÁCE

Jak již bylo naznačeno při prezentaci předchozího modelu, modely teologicko-pastorační reflexe mohou být velmi dobře doplněny hlubší spirituální dimenzí, která může čerpat např. z pravidel rozlišování duchů sv. Ignáce z Loyoly,[21] v jejichž světle si můžeme v různých kontextech klást tři základní otázky:

1. Komu patřím a kam jdu? ("východisko a základ")
DC (Duchovní cvičení sv. Ignáce) 23, 169, 179, 184 (východisko, cíl, indiference, obraz vah)

2. Pod jakým vlivem právě teď stojím? ("pravidla rozlišování duchů")
Dva základní směry (DC 314 - 315; 335)
Dvě základní zkušenosti člověka, který "postupuje ve službě Bohu"(DC 316 - 317): útěcha a neútěcha

[21] IGNÁC Z LOYOLY, *Duchovní cvičení* (Řím – Praha, 1990). Pro podrobný výklad těchto pravidel viz Norbert Baumert, Rozlišuj duchy: Pomoc k duchovnímu rozlišování podle Ignáce z Loyoly, překlad z Dem Geist Jesu folgen, Vier-Türme-Verlag, Münsterschwarzach 1988; k dispozici online na www.agas.cz.

3. Co mám konkrétně dělat? ("pravidla pro správnou volbu")
Východisko dobré volby (nejdůležitější!!!) - pohled na to "Komu patřím"
Tři druhy voleb: změnitelné volby - v jádře jisté volby - nezměnitelné volby (DC 170 - 174)
Tři "doby" (způsoby, cesty) rozlišování podle sv. Ignáce (DC 175 - 178) a jejich provázanost

10. PROCES DUCHOVNÍHO ROZLIŠOVÁNÍ PODLE MORRISE A OLSENA

Následující proces pastoračního rozlišování[22] je aplikací výše uvedených pravidel na práci ve skupině:

A) „VÝBĚR SETBY" (DEFINICE TÉMATU)

1. ZAMĚŘENÍ procesu rozlišování (*framing*): Určení konkrétní otázky či oblasti rozlišování Boží vůle. Záležitosti, které mají být do procesu rozlišování zahrnuty, jsou uspořádány a souhrnně popsány jednoduchým a srozumitelným způsobem.

B) „ORBA A ROZSÉVÁNÍ" (KULTIVACE POSTOJŮ)

2. UZEMNĚNÍ v základních principech (*grounding*): Upřesnění základního vůdčího principu, který bude celý proces rozlišování doprovázet a poskytovat základní hranice. Tento princip je nesen hodnotami, přesvědčením a celkovým posláním dané rozlišující komunity.
3. ODEVZDÁNÍ vlastních preferencí (*shedding*): Odevzdání tíhnutí vlastního já zatíženého předsudky, dřívějšími zkušenostmi, falešnými předpoklady, zaujatostmi a předem danými preferencemi tak, aby rozlišující osoby byly schopné pozitivní indiference a svobodného rozhodování. Je vhodné to prověřit.
4. ZAKOŘENĚNÍ v Písmu a tradici (*rooting*): Napojení se na biblickou zvěst žitou v živé tradici daného církevního společenství a konfrontace, potvrzení, usměrnění či transformace procesu rozlišování biblickými a dalšími duchovními příběhy, obrazy, učením či teologickou reflexí.

C) „TRPĚLIVÁ PÉČE" (DIVERGENTNÍ MYŠLENÍ)

5. NASLOUCHÁNÍ různosti hlasů (*listening*): Vytvoření prostoru pro naslouchání hlasu Božího Ducha, hlasů všech z rozlišující komunity, hlasu společenského a církevního kontextu a hlasů všech, kterých se výsledek procesu rozlišování může jakkoli dotknout. Prostor pro osobní i společné ticho i pro naslouchání odborníkům.
6. ZKOUMÁNÍ různých alternativ (*exploring*): Podpora rozvoje tvůrčí představivosti, která pomůže identifikovat množství různých možných alternativ, způsobů a cest, které leží uvnitř hranic vymezených základním vůdčím principem a jejich prozkoumání.
7. ROZVINUTÍ několika možností (*improving*): Několik vybraných možností či alternativních řešení je podrobněji rozvíjeno a je prohlubován jejich popis, dokud nejsou vylíčeny v co nejlepším světle tak, že je můžeme považovat za součást Božích přání.

D) „SKLIZEŇ ÚRODY" (KONVERGENTNÍ MYŠLENÍ)

8. ZVAŽOVÁNÍ daných možností (*weighing*): Vybrané možnosti jsou reflektovány a zvažovány ve světle vanutí Božího Ducha a předchozích reflexí pomocí různých přístupů k duchovnímu rozlišování postavených na zkušenosti různých duchovních tradic (racionální zkoumání, zkoumání ovoce, zkoumání zdroje myšlenek, útěcha a neútěcha, intenzita „vábení" Duchem, řízená imaginace…).
9. UZAVŘENÍ procesu rozhodování (*closing*): Proces rozhodování je zde doveden do svého závěru volbou jedné či několika z daných možností, které byly nejjasněji potvrzeny Duchem a základní dynamikou komunitního procesu rozlišování. Jsou doporučeny různé způsoby zjišťování míry konsenzu (souhlas, souhlas s výhradou, výhrady, ale mohu s nimi žít, nepodpora) a možnosti, není-li konsenzu dosaženo (zpřesnění základního principu a orientace, další čas k modlitbě a reflexi, losování, delegování rozhodnutí na skupinu či jednotlivce, většinové hlasování, počítání jen „ano", odložení rozhodnutí).
10. SPOČINUTÍ ve zvoleném rozhodnutí (*resting*): Účastníci procesu rozlišování zde vnímají, zda-li je učiněné rozhodnutí v jejich srdci potvrzováno zkušeností útěchy (pokojné tíhnutí k Bohu) či zpochybňováno zkušeností neútěchy (neklidné odvádění od Boha), a ptají se: „Je naše rozhodnutí Boží vůlí? Formální rozhodnutí je někdy dobré vyhlásit až po tomto potvrzení, které vyžaduje nějaký čas či odstup.

[22] Podle knihy Danny E. Morris & Charles M. Olsen, *Discerning God's Will Together: A Spiritual Practice for the Church*, Bethesda: The Alban Institute, 1997, zpracoval Petr Hruška.

11. SMĚRNICE PRO KOMUNITNÍ ROZLIŠOVÁNÍ

Podobný přístup ke společnému pastoračnímu rozlišování inspirovanému ignaciánským duchovním rozlišováním nabízí *Guidelines for Communal Discernment* z presbyteriánské církve:[23]

I. Komunita se shromažďuje v Kristu

Prožití a stvrzení společného povolání v Kristu, podpořené např. studiem Písma, slavením eucharistie, společnou chválou, případně také připomenutím si společného dědictví vyznání víry a způsobu života.

A. Prohlubte společenství

Hlubší osobní poznání se navzájem skrze různé komunitotvorné aktivity (sdílení radostí a starostí, vzájemná modlitba, neformální konverzace a společný odpočinek, odpovídání na předem připravené otázky, *lectio divina*, sdílení pocitů či očekávání…).

B. Potvrďte dohodu

Objasnění a stvrzení přijetí principů procesu rozlišování a rozhodování zahrnující dohodu o hodnotách, přesvědčeních, nadějích a pravidlech jednání (možný obsah dohody: ochota ke shromáždění dostatku informací, zachovávání otevřených možností, ochota vzdát se všech předsudků a bloků, zachování komunitního a modlitebního ducha, ochota strávit delší čas v osobní modlitbě, ochota ke sdílení, pokora, neuspěchanost, rozlišovat preferenci od přesvědčení, otevřenost Božímu vedení, pravidla pro případné hlasování…).

C. Vyjasněte záležitost

Pojmenování konkrétní otázky či záležitosti (dostatečně jasné a stručné, nejlépe písemně). Pojmenování vůdčích principů pro rozlišování, tj. základních objektivních kritérií, podle kterých se rozlišování bude orientovat (srov. Sk 1,21–22 či ignaciánské „k větší slávě Boží“, „co více slouží Božímu království“ apod.).

II. Komunita naslouchá Duchu svatému

A. Odpoutejte se

Osobní i společné vstoupení do vnitřní svobody a otevřenosti pro Ducha svatého, odpoutání se od zatěžujících předsudků, předem hotových mínění, myšlenkových modelů, zaujetí postoje „svaté indiference“, odevzdání očekávání o délce procesu rozlišování i o jeho výsledcích (může být podpořeno jakýmsi širším zpytováním svědomí, společnou bohoslužbou, chválou, vzýváním Ducha, symbolickým psaním vlastních bloků na kartičky a jejich odevzdáním Bohu apod.).

B. Rozjímejte Písmo

Osobní i společné studium biblických textů souvisejících nějak s tématem rozlišování (během osobní přípravy i poté společně, společné *lectio divina*, různé způsoby biblicko-teologické reflexe spojující biblické příběhy s naším osobním příběhem apod.).

C. Sdílejte informace

Shromáždění relevantních informací zahrnujících různé perspektivy (pro větší shromáždění může připravit zvláštní pracovní skupina, vhodná je i písemná forma), které jsou pak v rozlišující komunitě sdíleny, komentovány, osvětlovány dle dotazů účastníků (zahrnuje sdílení obav, nejasností, nových možností, návrhy k modifikacím apod.). Může se kombinovat práce v malých skupinách a v plénu, prokládat chvílemi tiché modlitby či různými technikami podporujícími dialog.

D. Pojmenujte možnosti

Pojmenování a vyprofilování návrhu či různých alternativních návrhů, ke kterým dosavadní sdílení doposud nejjasněji ukazovalo (možno použít např. techniku brainstormingu).

[23] Zpracováno podle CURTISS Victoria G.: Guidelines for Communal Discernment, Presbyterian Church U.S.A, 2008; www.presbyteryov.org/resource_center/guidlines-for-communal-discernment.

E. Zvažujte možnosti

Porovnávání a zvažování jednotlivých alternativních návrhů ve světle celkového poslání komunity a vůdčích principů, které si komunita stanovila, a ve světle vnitřního vedení jednotlivců Duchem (podpořené časy tiché individuální modlitby reflektující postupně jednotlivé možnosti). To se může dít buď v otevřeném nestrukturovaném dialogu skupiny nebo podle určité pomocné struktury (např. napřed osobní modlitební zvažování a pak komunitní sdílení pouze silných stránek; osobní zvažování a pak sdílení napřed výhod jednotlivých řešení, pak nevýhod; zvažování a pak sdílení nejprve všech negativ, poté zvažování a sdílení všech pozitiv).

III. Komunita se vydává na cestu jako Boží lid

Konsenzus v tomto pojetí neznamená jednohlasnost, ale sdílenou zkušenost Boží přítomnosti pronikající spolupráci skupiny i nakonec nalezené řešení, které je pak všemi přijato jako základ pro další konkrétní kroky.

A. Zvolte směr

Facilitátor „zrcadlí" vůči skupině konsenzus, který se z dosavadního zvažování postupně vynořuje, např. tím, že vypouští tzv. „pokusné balonky" (které ovšem může vypustit i někdo jiný), tedy výroky, které stručně sumarizují možné konsenzuálně přijatelné řešení, a komunita indikuje míru podpory (např. skrze volnou konverzaci, naznačení podpory či nepodpory nějakými gesty, případně více diferencovaně skrze metodu „pěti prstů" či „barevné karty" (odměřující míru konsenzu) – skupina se předem domluví, jaká „míra" bude dostačovat, aby mohla být považována za konsenzuální (např. všichni všech 5 prstů – plná podpora, či alespoň 4 prsty – podpora s výhradou).

B. Zůstávejte zkusmo na cestě

Po konstatování konsenzu si skupina nechá nějaký čas, aby s tímto předběžně zvoleným směrem „zkusila žít"; přitom prosí Boha o „potvrzení" (často formou „útěchy" či „neútěchy" prožívané v souvislosti s tímto rozhodnutím).

C. Učiňte formální rozhodnutí

Pokud je zvolená alternativa takto „potvrzena", je také zaznamenána (případně ještě formálně odhlasována); poznamenány mohou být i případné doprovodné výhrady či s rozhodnutím spojené důležité komentáře.

Pokud skupina nedosáhla konsenzu nebo pokud návrh neobstál v „potvrzení", je třeba určit další postup (prohloubit vůdčí principy, znovu vstoupit do „svaté indiference" a celý proces opakovat; prodloužit čas k další reflexi a modlitbě; pojmenovat oblasti, kde shoda nastala; pojmenovat oblasti volající po dalším prozkoumání; pojmenovat záležitosti, které je možné vyřešit později; jmenovat malou skupinu, která záležitost rozhodne; hlasovat prostou či 2/3 většinou; ukončit bez vyřešení…)

12. PROCES SPOLEČNÉHO ROZLIŠOVÁNÍ

Následující vlastní poznámky autora tohoto článku inspirované různými ignaciánskými prameny opět jiným způsobem shrnují mnohé z toho, co již bylo prezentováno při představení předchozích modelů.

Cílem společného rozlišování a rozhodování není nějaké demokraticky odhlasované nebo naopak totalitně vynucené rozhodnutí. Jde spíše o to, skutečně před Pánem a ve svých srdcích hledat, do čeho jsou členové skupiny ochotni a schopni společně jít a do čeho ne, a co jim společně i každému z nich přinese větší užitek. Důležitá je zde vzájemná otevřenost členů společenství. Jestliže by se jeho členové nedokázali navzájem akceptovat nebo pokud by nedovedli vyjadřovat své názory, pak by bylo lépe se do společného rozlišování nepouštět. Jeden z možných postupů je následující (možno pružně upravovat dle potřeby):

0. VÝBĚR FACILITÁTORA: Výběr někoho, kdo je schopen řídit proces společného rozhodování, a stanovení pravidel: Proces rozhodování by měl řídit někdo, kdo je schopen spojit společenství dohromady, citlivě jeho členům pomáhat vstupovat do hlubší vnitřní svobody a vzájemného naslouchání a formálně řídit jednotlivé nutné kroky. Předem je třeba stanovit, jak bude naloženo s výsledkem závěrečného hlasování

- bude-li automaticky závazným pro celé společenství nebo bude doporučením pro jeho vedoucího apod. (pokud to není právně určeno ve stanovách společenství).

1. SHROMAŽĎOVÁNÍ INFORMACÍ: Jde o navržení a výběr variant, o kterých se budete rozhodovat (často není volba buď - anebo, ale existuje i třetí možnost). Často je třeba v diskusi vůbec objasnit podstatu problému, který se řeší, okolností, které s tím souvisí a důsledků, které má jeho vyřešení či nevyřešení. Zde je třeba také stanovit odpovídající minimální či maximální délku procesu rozlišování (dle závažnosti rozlišované záležitosti a dle vnějších okolností).
2. UJASNĚNÍ NAVRŽENÝCH VARIANT V DISKUSI: Živelně diskutujte o navržených variantách, o všem, co vás k nim napadá, jaké jsou jejich výhody a nevýhody, jaké ve vás vzbuzují pocity apod. Jde o jakési prvotní shromáždění dojmů a postojů, proto je třeba, aby mohlo ve svobodné diskusi zaznít vše (i názory nepohodlné či neobvyklé). Ten, kdo řídí proces, by si měl názory zapisovat a udělat na závěr upřesňující shrnutí variant, o kterých se bude dále rozhodovat.
3. ZAUJETÍ SVOBODNÉHO POSTOJE („indiference"): Na nějaký čas si udělejte tichou chvíli a každý vstupte do rozhodnutí naslouchat ostatním, otevřít jim své srdce a ztratit veškeré své představy o případném výsledku volby či rozhodování. Připomeňte si základní směr a základní povolání vašeho společenství a další postoje, které jsou pro společenství jako celek jasné a nezbytné pro další cestu.
4. VNITŘNÍ NASLOUCHÁNÍ: Každý nyní naslouchá, jak na něj vnitřně působí navržené varianty. Každý z vás se nyní v další tiché modlitbě ptejte Boha, co by vašemu společenství i širší církvi asi přineslo větší užitek, co více odpovídá základnímu povolání. Sledujte své pocity, které hlouběji ve vás vznikají při pomyšlení na jednotlivé varianty. (Nyní již jde o hlubší pocity, než jste byli schopni pojmenovat při první živelné diskusi.) Co ve vás vyvolává souhlas s navrhovanou variantou? Co ve vás vyvolává nesouhlas s ní? Důležitá je zde písemná formulace vlastních promodlených názorů, aby člověk pak v průběhu diskuse nepodléhal vlivům okolí. Každý by měl výsledek shrnout do jasného „jsem pro, protože...", „jsem proti, protože...", či „vidím ve zmíněné oblasti tato pro a tato proti"...
5. SDÍLENÍ A VZÁJEMNÉ NASLOUCHÁNÍ: Každý teď krátce vyjádříte (přečtete), co se v nás při naslouchání dělo a jaké jsou nyní naše pocity při pomyšlení na jednotlivé varianty: Pokojná touha zkusit to i přes vědomí náročnosti? Hluboký nepokoj a obavy? Zvědavost, jaké by to bylo? Zděšení, co si to zase někdo vymyslel? Velká nechuť? ... Jde o vyjádření osobních názorů, nediskutujeme, nepolemizujeme s protikladnými názory, dobře naslouchámе jeden druhému (můžeme si poznamenávat názory ostatních).
6. DALŠÍ VNITŘNÍ NASLOUCHÁNÍ A SDÍLENÍ: Ztište se na dalších několik minut, nechte doznít vše, co jste od druhých slyšeli, zaposlouchejte se hlouběji do jejich pocitů a ptejte se každý sám sebe, jestli slyšené postoje druhých ve vás nevyvolaly nějakou změnu ve vašem vlastním postoji. Znovu si každý písemně zformulujte svá (nová) „pro" a „proti". Znovu potom každý vyjádříte nahlas, k čemu kdo dospěl teď. V této fázi společného rozlišování může být také čas vnitřního naslouchání prodloužen, pokud to okolnosti dovolí, je vhodné odsunout pokračování rozlišování např. na následující den. Tím se vytvoří čas pro osobní modlitbu a hlubší reflexi doposud slyšeného. Při následujícím společném setkání jde o sdílení zkušeností prožitých v modlitbě a v průběhu celého dosavadního rozlišování. Nejde tu už pouze o názory, ale o sdílení vnitřního procesu rozlišování, jeho kladných a záporných prvků. Pro společenství je to dokonalá příležitost k plnějšímu vzájemnému poznání, a tím i porozumění. Je-li společenství velké, je možné se zde rozdělit na menší skupiny, kde se každý může svobodně projevit. Pak se v plénu provede shrnutí. Opět se toto sdílení nesmí zvrtnout do diskuse a polemiky, které pak brání naslouchat druhým a vedou jen k argumentaci pro vlastní již vytvořené názory.
7. ČAS PRO MODLITBU PŘED ZÁVĚREČNÝM ROZHODNUTÍM: V této fázi je důležitá (osobní i společná) modlitba za to, aby se v osobních i společných rozhodnutích nikdo nenechal vést neuspořádanými potřebami a pocity, ale skutečným hledáním Boží vůle. Prosíme o dar Ducha svatého, o dar vnitřní svobody pro každého zvlášť i pro celé společenství.
8. KONSENZUS ČI HLASOVÁNÍ: Celé společné rozlišování může být zakončeno hlasováním. Způsob hlasování (pokud není stanoven závaznou směrnicí společenství - např. stanovy farní rady apod.) si může společenství samo předem stanovit. Hlasování může být jmenovité nebo tajné. Během určeného času ztišení každý napíše svoji odpověď na konkrétně formulovanou otázku. Dle situace se proces rozlišování

opakuje, dokud nedojdete k rozhodnutí či k jeho odložení. Hlasování může probíhat např. jedním z následujících způsobů:

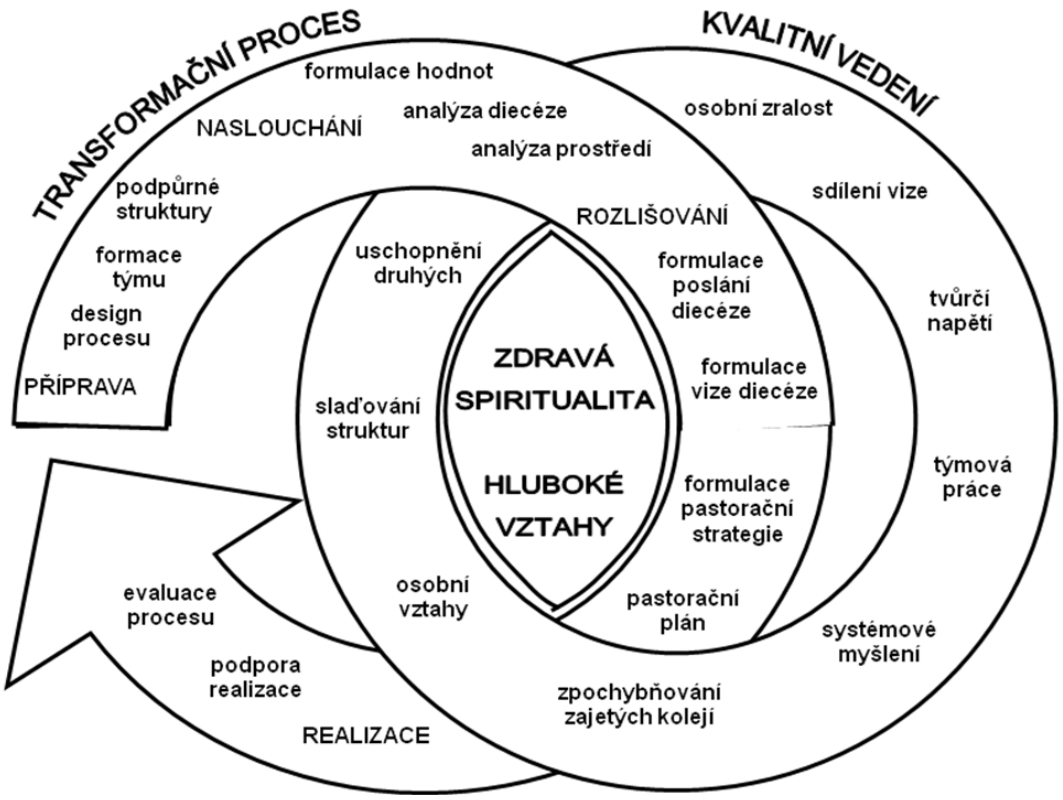
a. *Konsenzuální způsob (princip souhlasu všech - v obzvlášť důležitých případech):* Některou z variant zvolíte pouze tehdy, když se pro ni po několika kolech (tajného či veřejného) hlasování rozhodnete jednohlasně všichni. Pokud žádná z variant nezíská jednohlasý souhlas, rozhodnutí se odloží nebo se v modlitbě, dalším sdílení a vzájemném naslouchání a v opakovaných pokusech setrvává tak dlouho, až se jej dosáhne. Zde je důležité, aby ti, kteří zastávají třeba menšinový názor, ale s hlubokou jistotou, že je to pravá cesta, se nenechali zviklat a vytrvali v něm. Může se stát, že se při postupně prohlubovaném a pročišťovaném procesu rozlišování nakonec většina přikloní k jednomu jedinému původně opačnému hlasu.

b. *Většinový způsob (princip většiny - v méně důležitých případech či je-li nutné rozhodnout):* Některou z variant zvolíte tehdy, získá-li (třeba po několika kolech hlasování) potřebnou dohodnutou většinu (prostou, nadpoloviční, dvoutřetinovou většinu přítomných či všech členů společenství apod.).

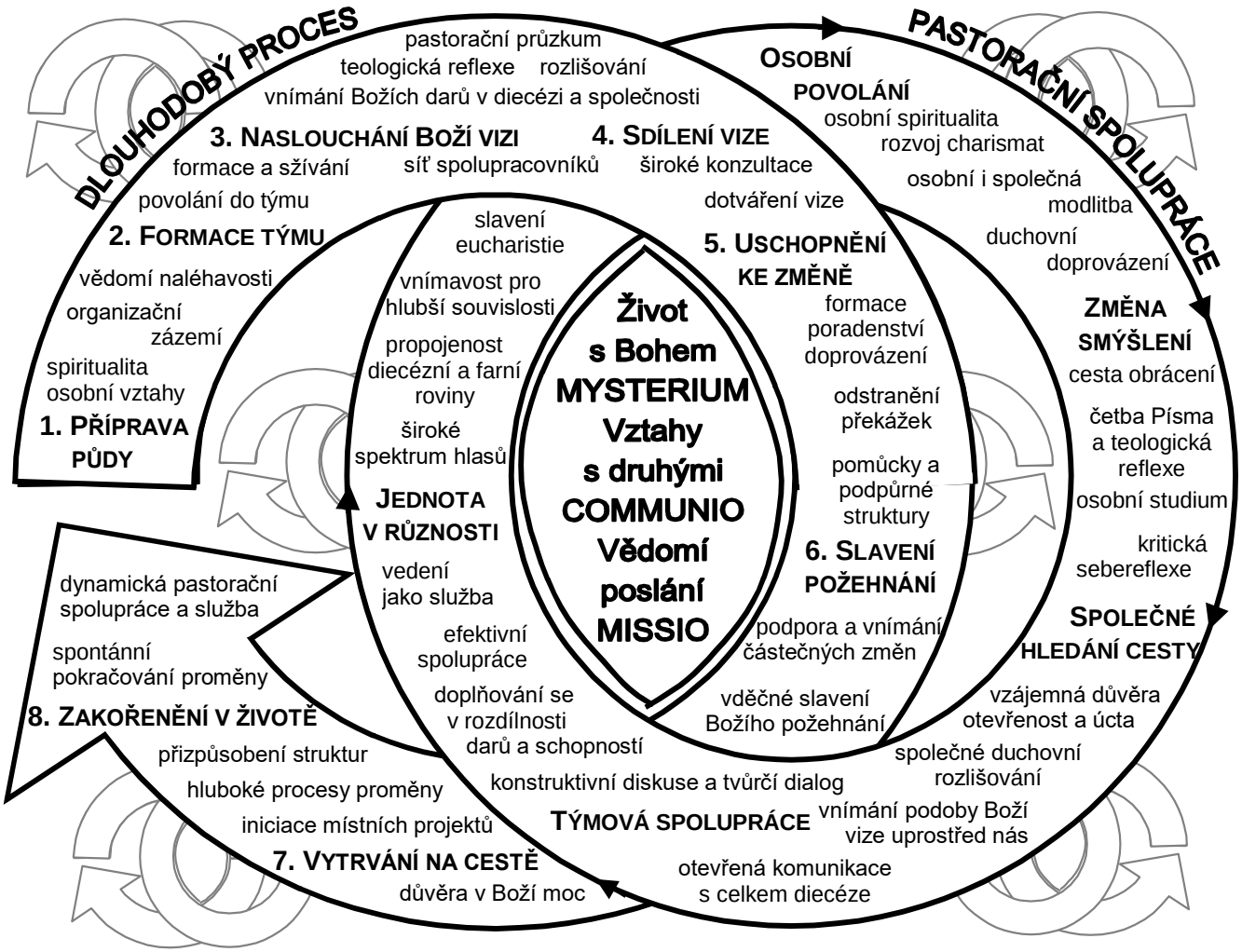
9. PŘIJETÍ KONEČNÉHO ROZHODNUTÍ A JEHO DALŠÍ PROVĚŘENÍ: Výsledky hlasování či konsenzu nemusí ještě samozřejmě znamenat přijetí konečného rozhodnutí v rozlišované záležitosti, ale jistě jsou určitou přípravou na ně. Rozhodnutí samo může vykonat představený společenství. Role výsledků hlasování bude záviset na právních ustanoveních rozlišujícího společenství nebo také na pravidlech, která byla dohodnuta před započetím procesu rozlišování. Je také důležité, aby i ti, kteří měli jiný názor, se pokusili nasadit své síly k realizaci zvolené varianty. Teprve po nějaké době je možné pokusit se hodnotit, jaké toto rozhodnutí nese ovoce, které je potvrzením správnosti rozhodnutí, a podle toho se pro něj dál nasadit či je případně zkorigovat.

13. KOMPLEXNÍ PROCES PASTORAČNÍ PROMĚNY

Na závěr připojuji příklad komplexního přístupu k pastorační reflexi a pastoračnímu rozlišování v rámci diecézního procesu pastorační proměny.[24]

[24] Komentář k těmto procesům viz dizertace *Pastorační rady farností…*, oddíl 6.3., a dokumenty konzultačního týmu nazvané *„Neboj se…" (jídelníček)* a *„Vstaň a jez…" (kuchařka)*; vyhodnocení pokusu o iniciaci těchto procesů v diecézi viz dokument *„Připravte cestu…" (dezert)*; vše k dispozici ke stažení na www.agas.cz. Tento proces, alespoň tak, jak je zde navrhován, nebyl v praxi nikdy realizován a na podněty ze závěrečného dokumentu *„Připravte cestu…"* nebylo nijak reagováno.

OBSAH

1. Vidět – soudit – jednat 1
2. Valčík pastoračního rozlišování 2
3. Method in Ministry podle manželů Whiteheadových 3
4. Social Analysis podle Joe Hollanda a Petera Henriota 4
5. „Kompas“ pastorační reflexe 4
6. Appreciative Inquiry 5
7. „Trojiční kompas“ Christiana Schwarze 6
8. „Worshipfull Work“ Charlese M. Olsena 9
9. Duchovní rozlišování podle sv. Ignáce 10
10. Proces duchovního rozlišování podle Morrise a Olsena 11
11. Směrnice pro komunitní rozlišování 12
12. Proces společného rozlišování 13
13. Komplexní proces pastorační proměny 15